

САВЕТ ЕВРОПЕ
ЕВРОПСКИ СУД ЗА ЉУДСКА ПРАВА
ДРУГО ОДЕЉЕЊЕ
ОДЛУКА

Представка бр. 32472/03

Млађен ШЕКЕРОВИЋ

против Србије

Европски суд за људска права (Друго одељење), заседајући 4. јануара 2006. у већу у чијем су саставу били:

Г. Ж.-П. Коста (J.-P. Costa), *председник*

Г. А. Б. Бака,

Г. Ж. Кабрал Барето (J. Cabral Barreto),

Г. Р. Тирмен (Türmen),

Гђа А. Муларони,

Гђа Е. Фура-Сандстрем (Fura-Sandström),

Г. Д. Поповић, *судије*,

и гђа С. Доле (Dollé), *секретар одељења*

Узимајући у обзир наведену представку поднету 13. августа 2003,

Узимајући у обзир одлуку о примени поступка, на основу члана 29 став 3. Конвенције, за истовремено испитивање прихватљивости и суштине предмета,

Узимајући у обзир одлуку да се наведеној представци да предност у складу са правилом 41. Пословника Суда,

Узимајући у обзир коментаре које је поднела тужена држава,

После већања, одлучује како следи:

ЧИЊЕНИЦЕ

Подносилац представке, г. Млађен Шекеровић, држављанин је Босне и Херцеговине који је рођен 1932. године и живи у Тузли.

А. Околности предмета

Околности предмета, према наводима подносиоца представке, могу се сажети како следи.

У јануару 1991. године подносилац представке је отворио девизну штедну књижицу код “Југословенске извозне и кредитне банке” (у даљем тексту “Банка”, чије је седиште у Београду, а он је књижицу отворио код њене филијале у Тузли, у Босни и Херцеговини.

Дана 19. фебруара 1991. године депоновао је 4.959,98 немачких марака (“ДЕМ”) на свој рачун, орочивши тај износ на годину дана, уз годишњу каматну стопу утврђену на нивоу од 6,95 посто.

Дана 15. априла 1992. године подносилац представке је на својој девизној штедној књижици имао укупно 5.146,28 ДЕМ.

До 29. октобра 1993. године подносилац представке је по свему судећи у неколико наврата захтевао да му Банка исплати његова средства, али су ти захтеви сваки пут одбијани.

Дана 16. маја 1994. године Први општински суд у Београду донео је пресуду у корист подносиоца представке. Суд му је том приликом признао статус “депонента” и наложио је банци да поштује његова права (“*омогући/ остваривање свих права по основу девизне штедне књижице*”). Будући да на пресуду није уложена жалба, она је постала правоснажна и самим тим извршна.

Неодређеног датума подносилац представке је покренуо поступак за извршење пред Четвртим општинским судом у Београду.

Дана 12. септембра 1996. године наведени суд је наложио Банци да на књижицу подносиоца представке упише одговарајућу камату и да плати судске трошкове.

Дана 11. новембра 1996. године Банка је извршила упис камате од 1993. до 1995. године, дана 20. фебруара 1996. извршила је упис камате за 1996. годину, а 18. маја 1998. године уписала је камату за 1997.

Поред тога, 14. јуна 1994, односно 4. јануара 1995. и 18. маја 1995. године Банка је подносиоцу представке исплатила 30 ДЕМ, односно 180 ДЕМ и 150 ДЕМ, с тим што су све исплате извршене у југословенским динарима.

После финансијског слома многобројних банака у Србији, 1998. године, тужена држава, тада Савезна Република Југославија (у даљем тексту СРЈ) донела је посебан закон о претварању девизних штедних улога у тим банкама, укључујући ту и банку из овог предмета, у “јавни дуг”, а потом је одредила временске оквире и износе који ће бити исплаћивани бившим клијентима тих банака. Тим законом је такође изричито прописано да ће судски поступци за извршење против наведених банака бити обустављени (видети ниже, Б.1..).

Дана 26. јула 2000. године Привредни суд у Београду отворио је стечајни поступак над предметном Банком.

Дана 4. маја 2001. године подносилац представке је поднео захтев југословенској централној банци (“*Народна банка Југославије*”) за разјашњење свог правног статуса.

Дана 7. маја 2001. и 25. јуна 2001. године подносилац представке је, како изгледа, тражио од Банке да му омогући да повуче одређена средства са свог девизног рачуна.

Дана 23. августа 2001. године Народна банка Југославије обавестила је подносиоца представке да је статус његове девизне штедне регулисан у складу са поменутиим законом из 1998. године. Народна банка Југославије је посебно навела да сва лица која имају пребивалиште у некој републици бивше Социјалистичке Федеративне Републике Југославије (у даљем тексту “СФРЈ”) сем Републике Србије и Републике

Црне Горе, а која су своју девизну штедњу уложила код “овлашћених банака” са седиштем у једној од двеју наведених република, могу да остваре своја права из овог закона “само под условом реципроцитета”. Будући да влада СРЈ није у том смислу донела одговарајуће прописе, подносилац представке, као лице са пребивалиштем у Босни и Херцеговини, нема право на подизање девизних средстава са своје штедне књижице.

Дана 5. септембра 2001. године подносилац представке се поново обратио Четвртом општинском суду тражећи настављање поступка извршења донете пресуде.

Дана 6. децембра 2001. он је послао писмо председнику тог суда захтевајући исто – да му се новац исплати одједном или у ратама.

Током 2002. године тужена држава је ставила ван снаге већ поменути Закон о девизној штедњи из 1998. године и донела нови закон. У том новом закону се, међутим, изричито ставља до знања да сви депозити који су раније признати као такви представљају јавни дуг, модификују се временски оквири за враћање наведеног дуга и прецизирају се измењени износи који ће се годишње исплаћивати. Законом из 2002. године такође је изнова потврђено да извршење свих донетих судских пресуда у поступцима против наведених банака треба да буде обустављено (видети ниже, Б.2.).

Дана 25. септембра 2002. године подносилац представке је послао писмо Савезном министарству правде захтевајући да му буде исплаћена његова девизна уштеђевина уз приписане камате, и том приликом је упозорио да ће, уколико тај његов захтев не буде испуњен, поднети представку овом Суду.

Дана 26. септембра 2002. године подносилац представке је упутио писмо Амбасади Босне и Херцеговине у Београду, захтевајући помоћ у вези са својом девизном уштеђевином.

У октобру 2002. године амбасадор Босне и Херцеговине је обавестио подносиоца представке да је, према тумачењу Народне банке Југославије, његов правни положај уредјен овде већ поменутиим Законом о регулисању јавног дуга СРЈ по основу девизне штедње грађана из 2002. године. То је конкретно значило да као држављанин Босне и Херцеговине он може да добије натраг своју уштеђевину искључиво на начин “о коме ће бити постигнут договор међу државама наследницама” бивше СФРЈ.

Дана 25. новембра 2002. године подносилац представке је поновио захтев који је раније упутио Министарству правде и још једном је запретио да ће покренути поступак пред овим Судом.

Дана 17. марта 2003. године подносилац представке је упутио поднесак Суду Србије и Црне Горе. У том поднеску жалио се због неизвршења правоснажне пресуде Првог општинског суда од 16. маја 1994. године, као и због тога што надлежни државни органи још увек нису ослободили његову девизну уштеђевину.

Б. Релевантно унутрашње и међународно право

1. *Закон о измирењу обавеза по основу девизне штедње грађана; објављен у Службеном листу Савезне Републике Југославије – СЛ СРЈ – бр. 59/98, 44/99 и 53/01*

Члановима 1, 2, 3. и 4. утврђује се да се целокупна девизна штедња депонована код “овлашћених банака” пре 18. марта 1995. године, укључујући ту изричито и депозите у банци о којој је реч у овом предмету (“Југословенска извозна и кредитна банка”) претвара у јавни дуг.

На основу чланова 2. и 10, држава је своје обавезе у том смислу дужна у потпуности да испуни до 2012. године исплатама утврђених износа уз приписану камату, и то према утврђеном временском распореду.

Према члану 21. тог закона, сваки појединац који има пребивалиште у некој од република бивше СФРЈ, а да то није Република Србија или Република Црна Гора, и који је депоновао своју девизну уштеђевину код “овлашћене банке” чије се седиште налази у једној од тих двеју република, може да оствари своја права из овог закона само “под условом реципрочности” и уколико Савезна влада не одлучи другачије.

У члану 22 наводи се да ће, даном ступања на снагу овог закона (12. децембар 1998. године), “сви судски поступци који су у току, укључујући ту и поступке извршења донетих пресуда, који су били поведени ради наплате девизних средстава из овог закона (бити) обустављени”.

2. Закон о регулисању јавног дуга Савезне Републике Југославије по основу девизне штедње грађана; објављен у СЛ СРЈ бр. 36/02

Овим законом ставља се ван снаге и замењује претходно описани закон о Б.1. Закон, међутим, изричито признаје да сви депозити који су претходно признати као такви представљају део јавног дуга, модификује временске оквире за извршење обавеза о којима је реч (граница се помера са 2012. на 2016. годину) и прецизира да ти измењени износи, уз приписану камату, треба да буду исплаћивани годишње.

Према члану 13 тог закона, банкарски клијенти могу да искористе своје депозите који су претворени у владине обвезнице за плаћање пореза или, на основу чланова 12 и 14, и пре рока доспећа, за известан број намена као што су куповина државне имовине, учешће у приватизацији државних предузећа и банака, као и, под извесним условима и до одређеног износа, за плаћање трошкова лечења, за набавку лекова и плаћање трошкова сахране.

У складу са члановима 10 и 11 тог закона, бивши клијенти банака о којима је реч могу, такође, да продају поменуте обвезнице на берзи, или да их продају другим банкама или појединцима у износу који одговара целој њиховој девизној штедњи, или пак само једном делу те штедње, и тако одмах могу добити девизе остварене том продајом. Тај промет не подлеже опорезивању.

На основу члана 21 став 1, држављани бивших република СФРЈ, који су сада држављани нових независних држава, а депоновали су своју девизну штедњу код “овлашћених банака” са седиштем у Србији и Црној Гори, као и држављани Србије и Црне Горе који су своју штедњу положили код филијала банака из тог члана које су се налазиле на територији бивших република СФРЈ до момента “отцепљења” тих република, могу “остваривати своја права по основу девизне штедње грађана на начин који се уговори са државама наследницама (бивше СФРЈ)”.

Међутим, према члану 21 став 2, остали страни држављани (који нису држављани Словеније, Хрватске, Босне и Херцеговине, као и “Бивше Југословенске Републике

Македоније”), а положили су своју уштеђевину код банака о којима је реч, право на исплату те штедне остварују у складу са овим законом.

Чланом 36 изнова се потврђује да се “обустављају сви судски поступци за наплату девизне штедне обухваћене овим законом, укључујући и извршне поступке”.

Овај закон је ступио на снагу 4. јула 2002. године.

3. Сукцесија СФРЈ (Споразум о питањима сукцесије потписан у Бечу 29. јуна 2001. године)

Члан 12.

“Овај споразум ступа на снагу тридесет дана после полагања пете ратификационе исправе. Депозитар ће обавестити државе наследнице, као и канцеларију високог представника, о датуму његовог ступања на снагу...”

Анекс Ц, члан 2.

“... (3) Остале финансијске обавезе обухватају:

(а) гаранције СФРЈ или њене Народне банке Југославије за штедне улоге у чврстој валути депоноване у некој комерцијалној банци или било којој њеној филијали у било којој држави наследници пре датума када је та држава прогласила независност; и

(б) гаранције СФРЈ за штедне улоге депоноване у поштанској штедионици или њеним испоставама у било којој републици бивше СФРЈ”.

Анекс Ц, члан 7.

“Гаранције СФРЈ или њене НБЈ за девизну штедњу депоновану у некој пословној банци или у некој од њених филијала у било којој држави наследници пре датума када је та држава прогласила независност биће предмет неодложних преговора, с тим да се притом посебно узме у обзир потреба за заштитом девизне штедне појединца. Ти преговори ће се одржавати под покровитељством Банке за међународна поравнања”.

Све земље наследнице ратификовале су овај споразум, с тим што је Хрватска била последња која је то учинила 3. марта 2004. године.

ПРИГОВОР

Подносилац представке је изнео приговор због тога што није извршена правоснажна пресуда коју је 16. маја 1994. године донео Први општински суд у Београду. Он је, сем тога, изнео приговор да не може да користи своју девизну уштеђевину нити камате које су се у међувремену нагомилале. Подносилац представке се, међутим, не позива ни на једну конкретну одредбу Конвенције или Протокола уз њу.

ПРАВО

Дана 14. марта 2006. године Суд је одлучио да тужена држава треба да буде обавештена о овој представи и да буде позвана да поднесе писмене коментаре у вези са прихватљивошћу и суштином представке овог подносиоца.

Дана 30. јуна 2006. године подносиоцу представке су достављени коментари државе, а он је позван да одреди правног заступника и да своје коментаре достави до 11. августа 2006. године. Пошто није добио одговор, Суд је препорученим писмом од 29. септембра 2006. године подсетио подносиоца представке да није извршио оно што је од њега тражено, а да притом није захтевао продужетак рока. Подносиоцу представке је, међутим, пружена и додатна могућност да именује правног заступника и да достави своје коментаре до 27. октобра 2006. године и притом је упозорен, у складу са чланом 37 став 1 тачка (а) Конвенције да Суд може да избрише његов предмет са списка предмета уколико закључи да он не намерава да даље учествује у поступку.

Писмо Суда од 29. септембра 2006. године подносилац представке је лично примио 7. октобра 2006. године, али ни овог пута није било одговора.

С обзиром на све наведено и имајући на уму члан 37 став 1 тачка (а) Конвенције, Суд сматра да подносилац представке не намерава да даље учествује у поступку. Сем тога, у складу са чланом 37 став 1 *ин фине*, Суд не налази да постоје било какве посебне околности у вези са поштовањем људских права онако како су она утврђена Конвенцијом и протоколима уз њу, а које би налагале да се настави са испитивањем представке.

Према томе, члан 29 став 3 Конвенције више не треба да се примењује на овај предмет и он треба да буде избрисан са списка предмета.

С тих разлога, Суд једногласно

Одлучује да избрише представку са списка предмета.

С. Доле
Секретар

Ж.-П. Коста
Председник

